

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

STRATEGIJA RS ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012 - 2020

Asist. Pia Vračko, dr. med., spec. javnega zdravja

Seminar za zdravnike pripravnike
IVZ, januar 2013

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

VLADA RS JE 1.12.2011 SPREJELA:

Strategija vključuje številna
področja
javnega zdravja.

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20-25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1507

E: gp.rs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 18100-1/2011/4

Datum: 1. 12. 2011

**STRATEGIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA
ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM
2012–2020**

Strategija - področja JZ:

- Nalezljive bolezni v povezavi s pitno vodo in živali
- Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (+ IHR)
- Nezgode in poškodbe
- Krepitev zdravja
- Debelost
- Telesna dejavnost
- Obolenja dihal
- Kronične nenalezljive bolezni
- Reproktivno zdravje in embrionalni razvoj
- Zmanjševanje neenakosti v zdravju
- Varnost in zdravje pri delu

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

VSEBINA PREDSTAVITVE

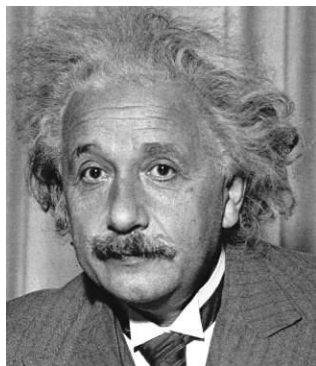
UVOD

OTROCI SO BOLJ RANLJIVI

EVROPSKI PROCES OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV
V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012-2020

UVOD: OKOLJE IN ZDRAVJE

”Okolje je vse, kar nisem jaz.“
Albert Einstein

Okolje: zrak, voda in sanitacija, tla, živila, proizvodi, sevanja, hrup...

Dejavniki tveganja: MB, KE, FI

kompleksni (podnebne spr., naravne katastrofe)

Bolezni: izbruhi bolezni v povezavi v živila in pitno vodo

akutne zastrupitve

bolezni dihal, srca in ožilja

astma, alergije, imunske bolezni

rak

težave z reprodukcijo, prirojene nepravilnosti

hormonske motnje (ščitnica, sladkorna bolezen, debelost)

nevrološke in nevro-razvojne motnje

Drugi dejavniki
tveganja:

genetski

demografski

socioekonomski

politični

način življenja

delovno okolje

UVODOTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

UVOD: BREME BOLEZNI

Okoljski dejavniki povzročajo preko 25%
globalnega bremena bolezni.

V Evropi je 1 od 5 smrti pripisljiva boleznim,
povezanim z okoljem.

Vir: WHO Burden of Disease Statistics, 2010

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

UVOD: BREME BOLEZNI

Results suggest that roughly **7%-12%** of the total burden of disease in 8 EU countries may be associated with the selected environmental stressors. **Particulate matter** is the leading factor associated with 6000-9000 DALYs per million people, followed by **noise**, **radon**, and **environmental tobacco smoke**.

(Knoll A. et al. (2011). Environmental Burden of Disease in European Countries – The EBoDE Project. Epidemiology, Vol 22 (1).)

...many pollutants (formaldehyde, dioxines etc.) could not be included due to controversies and uncertainties of available data.

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

OTROCI SO BOLJ RANLJIVI

DRUGAČEN NAČIN IZPOSTAVITVE

Edinstvene poti: trans-placentalno, dojenje

Otroško vedenje: "roke-v-usta", prijemanje,
okušanje,...

Okolja: življenjski prostor, mikrookolje

Otroci ne prepoznajo in ne razumejo nevarnosti

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

OTROCI SO BOLJ RANLJIVI

DRUGAČEN NAČIN IZPOSTAVITVE

DINAMIČNA RAZVOJNA FIZIOLOGIJA

Večje potrebe po hranilih in energijske potrebe

"Anabolni" metabolizem

Posebna občutljivost: "krična okna občutljivosti"

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

OTROCI SO BOLJ RANLJIVI

DRUGAČEN NAČIN IZPOSTAVITVE

DINAMIČNA RAZVOJNA FIZIOLOGIJA

DALJŠA PRIČAKOVANA ŽIVLJENJSKA DOBA

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

OTROCI SO BOLJ RANLJIVI

DRUGAČEN NAČIN IZPOSTAVITVE

DINAMIČNA RAZVOJNA FIZIOLOGIJA

DALJŠA PRIČAKOVANA ŽIVLJENJSKA DOBA

POLITIČNA NEMOČ

Poleg škodljivosti dejavnika, odmerka in trajanja izpostavljenosti, je pomemben tudi 'timing' izpostavitve.

EVROPSKI PROCES OKOLJE IN ZDRAVJE

V poznih 1980-ih so evropske države začele postopek za odpravo najpomembnejših okoljskih nevarnosti za zdravje ljudi.

Napredek pri doseganju tega cilja je zaznamovala serija pet-letnih Ministrskih konferenc, ki jih usklajuje WHO/Europe.

Konference so edinstvene; združujejo različne sektorje za oblikovanje evropskih politik in ukrepov za okolje in zdravje.

PARMSKA DEKLARACIJA (2010): KLJUČNI OKOLJSKI IN ZDRAVSTVENI IZZIVI

- (a) vplivi **podnebnih sprememb** na zdravje in okolje ter s tem povezane politike;
- (b) **zdravstvena tveganja, ki zadevajo otroke** in druge ranljive skupine ter so posledica slabih okoljskih, delovnih in življenjskih razmer (zlasti pomanjkanje pitne vode in kanalizacije);
- (c) **socio-ekonomska neenakost in neenakost med spoloma** v človeškem okolju ter na področju zdravja, ki se s finančno krizo še poglobljajo;
- (d) breme nenalezljivih bolezni, posebej če ga je mogoče zmanjšati s primernimi politikami na področjih, kot so **razvoj mest, prevoz, varnost živil in prehrane ter življenjska in delovna okolja**;
- (e) zaskrbljenost zaradi obstojnih motilcev hormonskega ravnovesja, bioakumulativnih **škodljivih kemikalij in (nano)delcev** ter zaradi novih in porajajočih se vprašanj;
- (f) **nezadostna sredstva** v delih Evropske regije SZO.

PARMSKA DEKLARACIJA (2010): TRANS-ZNANSTVENA VPRAŠANJA

Kakšni so 'učinki na zdravje':

1. GSO in varnost hrane
2. Nanotehnologija
3. Energijska politika in politika ravnanja z odpadki
4. Načrtovanje urbanega okolja
5. Podnebne spremembe in zdravje ekosistema

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

PARMSKA DEKLARACIJA (2010): IZVAJANJE V SLOVENIJI

Maj 2010: minister za zdravje RS imenuje

Medresorsko delovno skupino za izvajanje zavez
5. ministrske konference o okolju in zdravju
Evropske regije SZO

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

STRATEGIJA RS ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012-2020

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

KAZALO

POVZETEK	5	4.4 Cilji na področju preprečevanja bolezni z izboljšanjem kakovosti zunanega zraka in zraka v zaprtih prostorih	41
1 UVOD	7	5 ŠKODLJIVI KEMIJSKI, FIZIKALNI IN BIOLOŠKI DEJAVNIKI	43
1.1 Izhodišča	7	5.1 Pomembnost področja	44
1.2 Zakaj otroci	7	5.2 Kje smo danes	48
1.3 Politični okvir	9	5.3 Prednostna področja	54
1.4 Spremljanje in vrednotenje vplivov okolja na zdravje	12	5.4 Cilji na področju preprečevanja bolezni zaradi kemičnih, bioloških ali fizikalnih dejavnikov tveganja	55
1.5 Kje smo danes	14	6 SODELOVANJE MLADIH	57
1.6 Struktura strategije	15	6.1 Splošno	57
1.7 Kako naprej	16	6.2 Zakaj sodelovanje mladih v tem procesu	57
2 ZAGOTOVITI ZDRAVSTVENO USTREZNO PITNO VODO IN USTREZNO OSKRBO Z NJO TER USTREZNO RAVNANJE S KOMUNALNIMI ODPADNIMI VODAMI	17	6.3 Kaj je mladim pomembno	58
2.1 Pomembnost področja	17	6.4 Načini približevanja tematike mladim in delovanje mladinskega sektorja v prihodnje	59
2.2 Kje smo danes	18	7 POSEBNA POMEMBNA PODROČJA	61
2.3 Prednostna področja	24	7.1 Podnebne spremembe	61
2.4 Cilji na področju zagotavljanja zdravja prebivalcev z izboljšanjem dostopa do vame pitne vode ter ustreznega ravnanja s komunalnimi odpadnimi vodami	25	7.2 Čezmerno onesnažena območja	62
3 NEZGODE, POŠKODBE, TELESNA DEJAVNOST IN DEBELOST	26	7.3 Neenakosti	64
3.1 Pomembnost področja	26	7.4 Nove tehnologije	65
3.2 Kje smo danes	29	7.5 Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami	65
3.3 Prednostna področja	33	7.6 Medresorsko sodelovanje	66
3.4 Cilji na področju zmanjševanja problema debelosti in poškodb z vamlim okoljem, telesno dejavnostjo in zdravo prehrano	34	7.7 Konsolidacija mreže strokovnjakov na področju okolja in zdravja v Sloveniji	67
4 PREPREČEVATI IN ZMANJŠATI OBOLEVNOST OTROK ZARADI OBOLENIJ DIHAL, POVEZANIH Z ONESNAŽENOSTJO ZUNANJEGA ZRAKA IN ZRAKA V ZAPRTIH PROSTORIH	35	7.8 Cilji na drugih pomembnih področjih	68
4.1 Pomembnost področja	35	8 POVZETEK CILJEV STRATEGIJE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012–2020	70
4.2 Kje smo danes	38	9 LITERATURA	74
4.3 Prednostna področja	40	10 SEZNAM KRATIC IN OKRAJŠAV	80

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

IZHODIŠČA - PODPRTA Z DOKAZI

Strategija se osredotoča na tiste okoljske dejavnike, ki najbolj vplivajo na zdravje otrok v Sloveniji, kot izhaja iz ocene obstoječih aktivnosti in trenutnega stanja okolja in zdravja otrok v celotni državi.

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

IZHODIŠČA - UKREPI, KI SO BISTVENO IZBOLJŠALI ZDRAVJE OTROK V SLOVENIJI

Zakonodaja za nadzor svinca v pitni vodi,
barvah, gorivu, igračah in industrijskih
emisijah

V Sloveniji veljajo standardi EU Direktive za
kakovost pitne vode

Prepoved kajenja v zaprtih delovnih in javnih
prostorih

IZHODIŠČA - UKREPI, KI SO BISTVENO IZBOLJŠALI ZDRAVJE OTROK V SLOVENIJI

Občutno zmanjšana umrljivost otrok in
mladostnikov zaradi poškodb v nezgodah v
zadnjih 10 letih

Program sanacije okolja v Mežiški dolini je
pripomogel k upadu ravni svınca v krvi otrok

Mednarodna in nacionalna zakonodaja za
nadzor kemikalij

CILJI STRATEGIJE

Cilji na področju zagotavljanja zdravja prebivalcev z izboljšanjem dostopa do varne pitne vode ter ustreznega ravnanja s komunalnimi odpadnimi vodami

Cilji na področju zmanjševanja problema debelosti in poškodb preko varnega okolja, telesne dejavnosti in zdrave prehrane

Cilji na področju preprečevanja bolezni z izboljšanjem kakovosti zraka zunaj in v zaprtih prostorih

Cilji na področju preprečevanja bolezni zaradi kemičnih, bioloških ali fizikalnih dejavnikov tveganja

Cilji na posebnih pomembnih področjih za zmanjšanje odstotka obolenj, ki so posledica dejavnikov zunanjega okolja

ZAGOTOVITI ZDRAVSTVENO USTREZNO PITNO VODO IN USTREZNO OSKRBO Z NJO TER USTREZNO RAVNANJE S KOMUNALNIMI ODPADNIMI VODAMI

Oskrba s pitno vodo v Sloveniji je v splošnem varna na velikih oskrbovalnih območjih, na malih oskrbovalnih območjih pa zdravje še vedno ogroža predvsem mikrobiološka onesnaženost (fekalna). V primeru fekalne onesnaženosti se izda navodilo za prekuhavanje pitne vode pred uporabo.

Hidrični izbruhi v Sloveniji so še vedno pogosti, prizadeti so tudi otroci in mladostniki.

Zaskrbljujoča je tudi onesnaženost zaradi nitratov in pesticidov, ki se pojavlja tudi v nekaterih velikih vodovodih. Vodovodi s preseženimi koncentracijami nitratov v pitni vodi zagotavljajo oskrbo dojenčkov do šestega meseca starosti, nosečnic in doječih mater z embalirano pitno vodo.

ZAGOTOVITI ZDRAVSTVENO USTREZNO PITNO VODO IN USTREZNO OSKRBO Z NJO TER USTREZNO RAVNANJE S KOMUNALNIMI ODPADNIMI VODAMI

V Sloveniji je kljub sorazmerno dobro urejenemu spremljanju kakovosti pitne vode še vedno velik delež prebivalcev, ki se oskrbujejo iz lastnih nenadzorovanih vodnih virov.

Precej ranljivi so tudi mali vodovodi, predvsem ob močnejših padavinah, zato se za zmanjšanje tveganj, povezanih s pitno vodo, ponekod ukinjajo mali vodovodi in se prebivalci priključujejo na večje vodovode z urejenim strokovnim upravljanjem in nadzorom.

CILJI (1/2):

1. Uveljavitev protokola Voda in zdravje za celovit pristop k zmanjševanju onesnaževanja voda in s tem k povečevanju kakovosti in varnosti vode, ki je namenjena uživanju in rekreaciji;
2. Vsakemu otroku v Sloveniji bomo zagotovili dostop do varne pitne vode in ustrezno urejen sistem za ravnanje s komunalnimi odpadnimi vodami tako doma kot v vrtcih in šolah, zdravstvenih zavodih in rekreacijskih centrih. Stalno bomo spodbujali dobro higiensko prakso;
3. Zmanjšali bomo delež prebivalstva, ki se oskrbuje iz sistemov za oskrbo s pitno vodo, katerih delovanje je nezanesljivo in nezadostno;
4. Posebno pozornost bomo namenili zmanjšanju izgub pitne vode v vodovodnih sistemih ter kakovosti in varnosti vodovodnih sistemov;

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

CILJI (2/2):

5. Izboljšali bomo mikrobiološko kakovost vode in v okviru tega zagotovili uveljavitev načela večkratnih ovir za onesnaženje pitne vode;
6. Ukrepali bomo za zmanjšanje uporabe embalirane pitne vode in spodbujali pitje zdravstveno ustrezne pitne vode iz javnih vodovodov. Omogočili bomo informiranje prebivalstva o kakovosti pitne vode iz sistemov za oskrbo s pitno vodo v Sloveniji;
7. Povečali bomo ozaveščenost uporabnikov o namenu varovanja in ohranjanja naravnih virov pitne vode;
8. Prizadevali si bomo razširiti nadzor nad kakovostjo kopalnih voda na vsa mesta v Sloveniji, kjer se ljudje kopajo v večjem številu;
9. Povečali bomo ozaveščenost kopalcev glede pomena osebne higiene za ohranitev kakovosti in varnosti kopalnih voda.

NEZGODE, POŠKODBE, TELESNA DEJAVNOST IN DEBELOST

Preprečevanje nezgod, poškodb, zastrupitev

V Sloveniji je prevalenca debelosti pri otrocih in mladostnikih podobna kot v drugih razvitih državah in predstavlja problem, ki zahteva večjo pozornost v zdravstvenih ustanovah in aktivnejše ukrepe na nacionalni ravni, predvsem pa ustvarjanje pogojev za zdrav življenjski slog.

CILJI (1/3):

1. Izvajali bomo ustrezne dele zavez (infrastruktura, varnost prometa, mobilnost), navedene v Amsterdamski deklaraciji tretjega srečanja na visoki ravni za Vseevropski program za promet, zdravje in okolje (THE PEP);
2. Okrepili bomo izvajanje ukrepov prometne varnosti, vključno z ustreznimi omejitvami hitrosti, izobraževanjem in promocijo varnosti za voznike, starše in otroke, ter uveljavitev področne zakonodaje;
3. Zagotavljali bomo varnost in upoštevali potrebe otrok pri načrtovanju in oblikovanju stanovanj, ustanov za zdravstveno varstvo in drugih javnih ustanov ter v načrtih mobilnosti in prometne infrastrukture. Zagotavljali bomo varnost proizvodov;

CILJI (2/3):

4. Vzpostavili bomo mrežo strokovnjakov ter razvili in izvajali programe za izobraževanje in preprečevanje poškodb/zastrupitev doma, v prostem času in pri športu;
5. Skupaj z lokalnimi, regionalnimi in nacionalnimi oblastmi bomo spodbujali dejavnosti za preprečevanje negativnih učinkov urbanizacije na socialno-ekonomske, zdravstvene in okoljske razmere;
6. Otrokom bomo zagotovili dostop do zdravega in varnega okolja, v katerem bodo lahko pešачili ali kolesarili do vrtcev in šol, kot tudi zelene površine, na katerih bodo lahko telesno dejavni, se igrali in spletali socialne vezi;

CILJI (3/3):

7. Izvajali bomo Resolucijo in Akcijski načrt za prehransko politiko, predvsem z zagotavljanjem kakovostne šolske prehrane v skladu z veljavnimi smernicami za prehranjevanje v vzgojno-izobraževalnih zavodih in zagotavljanjem podpore lokalni proizvodnji in porabi hrane, kjer je tako mogoče zmanjšati vpliv na okolje in zdravje;
8. Povečali bomo ozaveščenost staršev in otrok o problemu debelosti ter o pomembnosti telesnih dejavnosti in zdravega prehranjevanja;
9. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve bo izvajalo projekt »Vključevanje varnosti in zdravja pri delu v vzgojo in izobraževanje« s ciljem priprave mladih na varen začetek poklicne poti in dviganja ravni kulture preventive med otroki in mladimi.

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA
REPUBLIKE SLOVENIJE

PREPREČEVATI IN ZMANJŠATI OBOLEVNOST OTROK ZARADI OBOLENJ DIHAL, POVEZANIH Z ONESNAŽENOSTJO ZUNANJEGA ZRAKA IN ZRAKA V ZAPRTIH PROSTORIH

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

ONESNAŽENOST ZUNANJEGA ZRAKA IN ZRAKA V ZAPRTIH PROSTORIH

Rezultati epidemioloških študij kažejo, da se v dneh s povečano koncentracijo prašnih delcev (PM_{10}) ali dima poveča število otrok z vnetji dihal.

Dolgotrajna izpostavljenost PM_{10} oziroma življenje v onesnaženem okolju izrazito povečata verjetnost vnetja dihalnih poti pri otrocih, dolgotrajno vnetje pa povzroči zmanjšanje pljučnih funkcij že v otroštvu in večjo verjetnost za razvoj pljučnih obolenj v starosti (Medina et al., 1997; Quéneletal., 1999; WHO, 2002a).

Glavne posledice onesnaženega zraka (prašnih delcev) na zdravje otrok so povečano število bakterijskih in virusnih vnetij dihal in zmanjšanje pljučne funkcije zaradi kroničnega vnetja.

ONESNAŽENOST ZUNANJEGA ZRAKA IN ZRAKA V ZAPRTIH PROSTORIH

Najpomembnejša onesnaževala zraka v notranjih prostorih so:

- toksične kemikalije/hlapne organske spojine iz gradbenih materialov, pohištva, čistil, osvežilcev zraka itd. (benzen, formaldehid, policiklični aromatski ogljikovodiki, triklor in tetrakloretilen),
- radon,
- mikroorganizmi (bakterije, virusi, glive, pršice),
- hišni prah,
- plini, ki se sproščajo pri kuhanju in ogrevanju na plin in trda goriva (ogljikov monoksid, ogljikovodik),
- cigaretni dim.

ONESNAŽENOST ZUNANJEGA ZRAKA IN ZRAKA V ZAPRTIH PROSTORIH

Dihala otrok so v fazi razvoja še bolj občutljiva za delovanje radona in ostalih rakotvornih snovi.

Izpostavljenost visokim koncentracijam izločkov pršice v notranjih prostorih kar dvakrat poveča verjetnost razvoja preobčutljivosti pri otrocih in s tem pojav astme.

Otroci, ki živijo v vlažnem bivalnem okolju, kjer je prisotna plesen, imajo večje tveganje za razvoj astme; tveganje je od 1,5- do 2,2-krat večje v primerjavi z otroki, ki živijo v primernem bivalnem okolju.

CILJI (1/2):

1. Bolezni, povezane z onesnaženim zrakom, bomo preprečevali z izvajanjem programov za izboljšanje kakovosti zunanega zraka in zraka v zaprtih prostorih;
2. Izvajali bomo Konvencijo o čezmejnem onesnaževanju zraka na velike razdalje iz leta 1979 in prenovili določila protokolov, kjer je to potrebno. V skladu s smernicami SZO o kakovosti zraka bomo zmanjšali izpostavljenost ultradrobni prašni delci in drugim snovem, posebej tistim, ki jih v okolje spuščajo industrija, promet in izgorevanje v gospodinjstvih, pa tudi prizemnemu ozonu, da bi s tem zmanjšali pojav akutnih in kroničnih bolezni dihal;

CILJI (2/3):

3. Razširili bomo programe za spremljanje, nadzor in obveščanje, vključno s programi, ki so povezani z uporabo goriv pri prevozu in v gospodinjstvih, ter intenzivno spodbujali prehod na čistejša goriva v prometu in gospodinjstvih;
4. Razvili bomo ustrezne medsektorske politike in pravila, ki bodo omogočali znatne spremembe pri znižanju onesnaženosti zraka v zaprtih prostorih. Razvili bomo tudi spodbude in priložnosti, s katerimi bomo zagotovili dostop državljanov do trajnostnih, čistih in zdravih energetske rešitev doma in na javnih mestih, ki bodo prispevale k boljši kakovosti zraka v notranjih prostorih;

CILJI (3/3):

5. Vsakemu otroku bomo zagotovili zdravo okolje v notranjih prostorih vrtcev, šol in javnih rekreacijskih centrov;
6. Povečali bomo ozaveščenost staršev in otrok o dejavnikih, ki povzročajo onesnaženje zunanjega zraka in zraka v zaprtih prostorih, in o ukrepih, s katerimi lahko (vsakodnevno) izboljšamo kakovost zunanjega in notranjega zraka.

ŠKODLJIVI KEMIJSKI, FIZIKALNI IN BIOLOŠKI DEJAVNIKI

- Nevarne kemikalije: rakotvorne, genotoksične, mutagene, hormonsko aktivne snovi; aditivi v hrani
- Ionizirno in neionizirno sevanje: radon, UV, EMS
- Hrup
- Varnost hrane

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

CILJA:

1. Prepoznavali in odpravljali bomo tveganja za zdravje otrok in mladostnikov pa tudi nosečnic in doječih mater zaradi izpostavljenosti škodljivim kemičnim, biološkimi in fizikalnim dejavnikom.
2. Dvignili bomo raven ozaveščenosti in znanja strokovne in splošne javnosti o zdravstvenih tveganjih, povezanih z okoljem.

SODELOVANJE MLADIH

Mladinske organizacije - povečanje ozaveščenosti mladih z:

- izvajanjem programov neformalnega izobraževanja o okolju in zdravju, o sodelovanju mladih in pomenu njihovega delovanja na področju zdravja in okolja (organizacije) ter za ozaveščanje in spremembo stališč mladih o vplivu okolja na zdravje (šolajoča mladina),
- izvajanjem mnenjskih, presečnih in poglobljenih raziskav in analiz stanja med organizacijami v mladinskem sektorju ter podajanju ukrepov na zaznane problematike,
- organizacijo dogodkov (javne razprave, delavnice, sestanki, srečanja, seminarji, tečaji, usposabljanja ipd.),
- prisotnostjo v strategiji izpostavljenih tematik/problematik na socialnih omrežjih.

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVI

EVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJE

PARMSKA
DEKLARACIJA

STRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

POSEBNA POMEMBNA PODROČJA

Podnebne spremembe in zdravje

Čezmerno onesnažena območja

Neenakosti v zdravju – okoljski škodljivi dejavniki –
socioekonomske neenakosti

Nove tehnologije

Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami

Medresorsko sodelovanje

CILJI (1/5):

1. Izvajali bomo Strategijo prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo do leta 2050 v okviru vseh pristojnih resorjev, da bi zmanjšali vplive podnebnih sprememb na zdravje in okolje;
2. Pripravili in izvajali bomo celovit načrt upravljanja čezmerno obremenjenih območij v Sloveniji in začeli sistematično zmanjševati škodljivosti, ki predstavljajo tveganje za zdravje otrok in drugih ranljivih skupin ter so posledica slabih okoljskih in življenjskih razmer;

CILJI (2/5):

3. Ukrepali bomo na področju sociodemografskih neenakosti, ki se odražajo tudi v izpostavljenosti škodljivim dejavnikom v okolju in v obolevanju, ki je lahko posledica okoljskih razmer. Sodelovali bomo z Regionalnim uradom SZO za Evropo pri oceni obsega neenakosti bivalnih razmer, neenakosti na področju poškodb in neenakosti v stopnji izpostavljenosti okoljskim škodljivim dejavnikom;
4. Spodbujali bomo vlaganja v trajnostne in okolju prijazne tehnologije, ki spodbujajo zdravje, ter poudarjali številne priložnosti, ki jih te dejavnosti omogočajo, kot so na primer energetske učinkovite zdravstvene storitve in zelena delovna mesta;

CILJI (3/5):

5. Poglobljali bomo znanja o učinkovitih ukrepih na področju okolja in zdravja ter vzpostavili trajen mehanizem za sodelovanje strokovnjakov različnih strok na tem področju, pri čemer bomo uporabili njihove izkušnje in znanja za doseganje najboljših možnih rezultatov;
6. Uresničevali bomo naloge iz nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v skladu z Resolucijo o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015, pri tem pa bomo prednostno upoštevali naloge in posebne potrebe ranljivih skupin prebivalstva, kot so otroci in mladostniki. Za zaščito pred nevarnostmi, ki prehajajo državne meje in ogrožajo celotno svetovno prebivalstvo, bomo v sodelovanju s SZO uresničevali Mednarodne zdravstvene predpise (IHR);

CILJI (4/5):

7. Varovanje zdravja prebivalstva bo skupen cilj Vlade RS, ki ga bomo uresničevali z usklajenim delovanjem različnih resorjev na nacionalni in lokalni ravni ter z vključevanjem okoljskih in zdravstvenih vprašanj v politike vseh resorjev. Pri izvajanju te Strategije do leta 2020 bomo vzpostavili trajnostni prostor za sodelovanje organizacij v mladinskem sektorju na področju okolja in zdravja s pristojnimi ministrstvi;
8. Nova znanstvena spoznanja in razpoložljive podatke bomo uporabili pri oblikovanju politik, po potrebi pa bomo uporabili tudi načelo previdnosti, zlasti v zvezi z novimi in porajajočimi se vprašanji. Zagotovili bomo mehanizem na visoki politični ravni, vključno z morebitnimi spremembami veljavnih predpisov, ki bo omogočal hitro ukrepanje v primerih pomembnih groženj za zdravje prebivalstva;

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

CILJI (5/5)

9. V okviru javnega zdravja bomo okrepili mrežo strokovnjakov, zagotovili koordinirano strokovno sodelovanje med zdravstvenimi ustanovami na nacionalni in lokalni ravni, vključno z določanjem prednostnih področij dela, zagotavljanjem visoke strokovne usposobljenosti, trajnim izobraževanjem in načrtovanim izobraževanjem strokovnjakov okoljskega zdravja in okoljske medicine.

SPREMLJANJE IN VREDNOTENJE IZVAJANJA STRATEGIJE

Kazalci okolje – zdravje

http://kazalci.arso.gov.si/?data=group&group_id=25

Kazalci okolja v Sloveniji <http://kazalci.arso.gov.si>

Biomonitoring

Epidemiološko spremljanje nalezljivih bolezni in bolezni,
povezanih z živili in pitno vodo

Rutinski nadzor zdravstvene ustreznosti živil in pitne vode,
predmetov splošne rabe in kopalnih voda

Poškodbe v cestnem prometu

Obdobne raziskave o načinu življenja, prehranjevanju,
debelosti

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

KAZALCI OKOLJE – ZDRAVJE

Umrljivost dojenčkov zaradi bolezni dihal

Astma in alergijske bolezni pri otrocih

Izpostavljenost otrok onesnaženemu zraku zaradi delcev PM₁₀

Hidrični izbruhi (epidemije)

Dostop do varne pitne vode

Poškodovanost listov indikatorskih rastlin zaradi onesnaženosti z ozonom

Spremljanje onesnaženosti zraka z uporabo epifitskih lišajev

Incidenca levkemije pri otrocih

Incidenca kožnega melanoma pri odraslih

Izpostavljenost otrok povišani ravni hrupa zaradi cestnega prometa v Ljubljani

Vnos kovin v človeško telo s hrano

Vsebnost svinca v krvi otrok na območju Zgornje Mežiške doline

Vsebnost dioksinov v materinem mleku

Vir: ARSO

http://kazalci.arso.gov.si/?data=group&group_id=25

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

POVZETEK

Strategija je vladni dokument, usklajen med pristojnimi vladnimi resorji.

Cilj strategije je zaščita zdravja otrok in mladostnikov pred nevarnostmi onesnaženega okolja in proizvodov.

Glavni namen je, da pomaga zagotoviti usklajen pristop različnih organov vlade k izboljšanju zdravja otrok in mladih z izboljšanjem stanja onesnaženosti okolja in z zagotavljanjem varnosti potrošnika.

ZAKLJUČKI (1/3)

Zdravo okolje je osrednje področje sodobnega javnega zdravja, ker onesnaževanje in propadanje okolja povzročata bolezni, ki jih je mogoče preprečiti, in izgubo za družbo, katere ni mogoče preprečiti.

Moderna družba mora svoje prebivanje na Zemlji urediti tako, da raba naravnih virov ne izčrpa ali preseže samoohranitvenih zmogljivosti ali zmožnosti za samoobnovitev okolja. Treba je tudi kar se da zmanjšati nepotrebno izpostavljenost prebivalstva škodljivim snovem v živilih in potrošnih proizvodih.

ZAKLJUČKI (2/3)

Čisto in varno okolje je bistvenega pomena za zdravje.

Onesnaženje okolja z biološkimi, s kemičnimi in fizikalnimi snovmi, ki so za zdravje škodljive, predstavljajo veliko javnozdravstveno in politično skrb v današnjem času.

Področja dela so postala kompleksnejša in presegajo okvir preprečevanja bolezni v kontekstu tradicionalnega javnega zdravja. Prestopila so v širšo sfero človekovega preživetja v naravnem okolju planeta Zemlja.

Medtem ko so za zmanjšanje okoljske degradacije zaradi neustrezne sanitacije ter visoke ravni onesnaženja zraka in zemlje potrebni dragi ukrepi, pa okoljski propad lahko na dolgi rok za družbo predstavlja še bistveno večje breme.

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

ZAKLJUČKI (3/3)

Medresorsko sodelovanje in uveljavljanje koncepta zdravja v vseh politikah ali do zdravja naklonjenih politik – politik zdravja je na področju okolja in zdravja ključno za učinkovito zagotavljanje za zdravje podpornega okolja.

Odločitve številnih vladnih resorjev neposredno ali posredno vplivajo na okolje ter s tem na zdravje in dobro počutje ljudi.

UVOD

OTROCI SO BOLJ
RANLJIVIEVROPSKI PROCES
OKOLJE IN ZDRAVJEPARMSKA
DEKLARACIJASTRATEGIJA RS
OKOLJE - ZDRAVJE

NAJLEPŠA HVALA

STRATEGIJA RS ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV V POVEZAVI Z OKOLJEM 2012 – 2020

http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mz.gov.si%2Ffileadmin%2Fmz.gov.si%2Fpageuploads%2Fmz_dokumenti%2Fdelovna_podrocja%2FMDS_parmska_deklaracija%2Fstrategija_zdravje_otrok_040212.pdf&ei=0_PtUNqqN9CAhQeknlCYAw&usg=AFQjCNHUNKD6p0juOzkZ1hPnEWcMRnVCgA&bvm=bv.1357316858,d.d2k